

Порівняльний аналіз моделей підготовки докторів філософії в галузі освіти: досвід КНР та України

Шпанюк К.В.¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.10.2024	Освіта/Педагогіка	378.014:34

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121914>

Анотація. У статті подано порівняльний аналіз моделей підготовки докторів філософії в царині освіти в КНР та Україні. Проаналізовано організаційно-структурні аспекти підготовки, основні етапи навчання та вимоги до кандидатів в КНР та Україні. Особливу увагу приділено програмам навчання та науковому керівництву, надано їх порівняльну характеристику. Розглянуто перспективи удосконалення моделей підготовки в Україні та КНР. Надано рекомендації щодо вдосконалення підготовки докторів філософії в Україні. Визначено перспективи та можливості для розвитку міжнародної співпраці між КНР та Україною у галузі підготовки наукових кадрів. Перспективним напрямом подальших досліджень у галузі підготовки докторів філософії в Україні та КНР є вивчення та впровадження ефективних інноваційних підходів до навчання, що дозволить значно покращити підготовку висококваліфікованих фахівців і підвищити ефективність наукових досліджень у країні.

Ключові слова: навчальний процес, наука, адаптація, організаційно-структурні аспекти, наукове керівництво, міжнародна співпраця.

Comparative Analysis of Models of Doctor of Philosophy Training in Education: Experience of China and Ukraine

Annotation. This article offers a comparative study of PhD programs in education within China and Ukraine. Amidst global trends in education, including shared knowledge and scientific collaboration, preparing highly skilled researchers is crucial for any nation aiming for economic and intellectual advancement. China and Ukraine, with their distinct backgrounds in history, culture, and economy, present different approaches to PhD education. China showcases rapid advancements in its research and educational frameworks, especially in linking scientific work with technological innovation, while Ukraine is focused on aligning its postgraduate programs with European standards and promoting international competitiveness for its scholars. The analysis examines the structure and organization of PhD programs in both China and Ukraine, outlining the key phases of study and the qualifications expected of PhD candidates in each country. The study focuses on training programs, scientific guidance, and their respective traits. It highlights the evaluation of training quality and

¹ Шпанюк Кирило Віталійович, аспірант, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2916-652X>.

outcomes in China and Ukraine. Furthermore, it explores possibilities for refining training approaches in both nations. Specific recommendations are provided to enhance doctoral programs in Ukraine. Finally, the potential for advancing international collaboration in the education of scientific staff is outlined. It is suggested that the PRC and Ukraine could enhance international collaboration in educating scientific personnel. The conclusion is that Ukraine's efforts to improve Ph.D. training should be holistic, covering curriculum updates, upgrading research facilities, better training for supervisors, and fostering international partnerships. Examining the experience of the People's Republic of China can be a crucial standard for reaching these objectives. This will notably improve the training quality of scientific staff in Ukraine and boost its standing internationally. This should substantially enhance the preparation of top-tier specialists and increase the effectiveness of scientific work in the nation.

Keywords: educational process, science, adaptation, organizational and structural aspects, scientific guidance, international cooperation.

Вступ

Підготовка докторів філософії в галузі освіти є однією з важливих компонентів розвитку вищої освіти та науки, оскільки вона забезпечує підготовку висококваліфікованого персоналу, здатного проводити наукові дослідження, розробляти нові освітні технології та методи, а також проводити наукові дослідження в академічних установах. Тим не менш, навчання цих фахівців може сильно відрізнятись залежно від освітніх систем, культурних традицій та методів навчання різних країн.

Зокрема, у Китаї та Україні є власні чіткі моделі підготовки докторів філософії в галузі освіти, на які впливає характеристики їх національних освітніх систем та вимог сучасного ринку праці та науки. Китай демонструє швидкий розвиток своєї освітньої системи, зосереджуючись на інноваціях, модернізації навчальних програм та інтеграції з міжнародними стандартами, тоді як Україна, незважаючи на деякі труднощі, також реалізує реформи у вищій освіті, спрямовані на покращення якості наукової підготовки. Проводячи порівняльний аналіз різних моделей підготовки докторів філософії, можна визначити основні проблеми та потенційні сфери для вдосконалення системи підготовки вчених в Україні. Проблема досліджень охоплює аналіз основних відмінностей та подібних особливостей у моделях підготовки філософії в КНР та Україні, зокрема в аспектах організації навчального процесу, наукового лідерства, фінансування, академічної мобільності, вимог до досліджень дисертації, а також впливу політичних та соціальних факторів. Це визначає основні виклики, з якими стикаються аспіранти в обох країнах, і відповідні заходи щодо покращення підготовки вчених в Україні, що черпають досвід з міжнародних найкращих практик.

Важливість порівняння цих моделей полягає в необхідності оцінки та визначення найбільш ефективних підходів для вдосконалення системи підготовки докторів філософії в Україні. Це дослідження підкреслює переваги та обмеження різних методів, а також надає виправдання адаптації міжнародного досвіду в Українській освітній системі. Крім того, порівняльний аналіз може відігравати роль у сприянні міжнародній співпраці з наукової освіти та досліджень між двома країнами.

Як результат, дослідження навчальних моделей підготовки докторів філософії в галузі освіти в КНР та Україні є важливим і необхідним для просування національних освітніх систем та наукових традицій.

Різні аспекти підготовки та професійного розвитку докторів філософії обґрунтовано в працях вітчизняних науковців О.І. Панич [1, с. 12], В. І. Меньяло [2, с. 98], Н. Коляди, О. Кравченко, Т. Коляди [3, с. 309], О. Карагодіної, О. Пожидаєвої [4, с. 85], О.

Дубасенюк [5, с. 105], Ю. Дутчак, Л. Сущенко, В. Базильчук [6, с. 182]. Особливу наукову і практичну цінність мають праці зарубіжних дослідників у підготовці докторів філософії КНР: М. Azeem, I. Jamil, Mu. Bilal Khan, R. Jamil [7, с.1], J. Jung, H. Li, Hu. Horta [8], J. C. Shin, G. A. Postiglione, K. C. Ho [9, с. 141], H. Horta, H. Li [10, с. 263], G. Zheng, W. Shen Y. Cai [11, с. 753], K. Dai, Ya. Hu, X. Li, Ol. Oladipo [12, с. 1133], Li J., Xue E. [13, с. 812] в яких обґрунтовано теоретичні й практичні засади розвитку докторської освіти в КНР. Узагальнення результатів досліджень українських та зарубіжних науковців дозволило дійти висновку про актуальність означеної проблеми, її обумовленість потребами науки, практики та суспільства, відкритості для майбутніх наукових дискусій. Проблема підготовки докторів філософії в галузі освіти у КНР та Україні, проведення їх порівняльного аналізу не отримала системного обґрунтування та потребує більш ретельного вивчення.

Відповідно, метою статті є проведення порівняльного аналізу моделей підготовки докторів філософії в галузі освіти на прикладі Китаю та України, щоб визначити ключові особливості, а також розробити рекомендації щодо вдосконалення системи підготовки наукового персоналу в Україні, враховуючи міжнародний досвід.

Завдання статті:

- вивчити організаційні та структурні елементи моделі підготовки докторів філософії в КНР та Україні.
- порівняти моделі підготовки докторів філософії в КНР та Україні, визначити загальні особливості та відмінності в підходах до навчання, оцінки результатів та навчання наукового персоналу;
- розробити пропозиції щодо посилення підготовки докторів філософії в Україні, використовуючи досвід КНР;
- вивчити потенціал для співпраці між КНР та Україною в галузі навчання науковому персоналу.

Матеріали та методи

У процесі дослідження було застосовано методи аналізу наукових джерел та синтезу, що забезпечило комплексний підхід до розв'язання визначеної проблеми. Аналіз наукових джерел дозволив вивчити теоретичні основи моделей підготовки докторів філософії в галузі освіти КНР та України. Синтетичний підхід сприяв узагальненню отриманих результатів та формулюванню обґрунтованих висновків.

Результати

Підготовка докторів філософії відіграє ключову роль у становленні науково-освітніх систем кожної країни, адже завдяки цьому процесу формуються не лише висококваліфіковані дослідники, але й майбутні лідери науки. Вони здатні суттєво впливати на розвиток освітніх практик, впровадження інновацій, суспільний прогрес та економічне зростання. В умовах стрімких змін сьогодення, спричинених глобалізацією, інтернаціоналізацією науки, технологічними трансформаціями та динамікою ринку праці, постають нові виклики для систем освіти. Це потребує формування конкурентоспроможних фахівців, які володіють сучасними знаннями та навичками. Відтак, порівняльний аналіз моделей підготовки докторів філософії в галузі освіти набуває ще більшої актуальності. На сьогодні, відповідно до положень державних та відомчих нормативно-правових актів мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії України [14-17].

Модернізація сучасного суспільства вимагає інноваційних підходів до навчання та підготовки наукових кадрів через постійні зміни в технологіях, економіці та міжнародних відносинах. Ці фактори формують нові умови для навчання докторів філософії, котрі мають бути готовими до інтенсивної конкуренції, швидкої адаптації до змін і роботи в міждисциплінарному та глобальному середовищі. У цьому контексті

аналіз досвіду таких країн, як Китай і Україна, стає надзвичайно важливим. Хоча ці країни мають різні освітні системи, їх об'єднують схожі виклики, пов'язані із глобальними тенденціями.

Китайська Народна Республіка активно інвестує в освіту і науку, прагнучи зміцнити свої позиції серед лідерів світової дослідницької та технологічної спільноти. Її модель підготовки докторів філософії демонструє динамічний розвиток завдяки програмам міжнародної співпраці, сучасній інфраструктурі, інноваційним підходам і практичній орієнтації навчання. Водночас українська система підготовки аспірантів хоча й реформується, все ще стикається з низкою перешкод. Серед них — недостатнє фінансування, невизначеність кар'єрного зростання та слабка інтеграція у світову наукову спільноту.

Для України нагальною є потреба інтеграції освітніх і дослідницьких програм у міжнародний контекст. Особливого значення набуває адаптація до світових стандартів шляхом розширення співпраці у сфері науки, впровадження новітніх технологій, підвищення якості викладання та забезпечення кар'єрних перспектив для молодих учених. Досвід Китаю може стати цінним орієнтиром для вдосконалення підходів у підготовці докторів філософії в Україні.

Швидкий розвиток сучасних наукових галузей та технологій висуває нові вимоги до докторів філософії, які мають володіти компетенціями у сфері міждисциплінарних досліджень, аналізу великих даних, штучного інтелекту, біотехнологій й інших передових напрямків. Китай демонструє значний прогрес у створенні сприятливих умов для таких досліджень на глобальному рівні. В Україні теж спостерігається розвиток цих галузей, але нестача ресурсів та підтримки інновацій значно стримує потенціал молодих науковців і аспірантів. Одним із найважливіших викликів для України залишається питання належного фінансування науки. Якщо в Китаї держава системно інвестує у цей сектор, то в Україні брак ресурсів суттєво впливає на якість наукових досліджень і підготовку майбутніх фахівців.

Для початку визначимо роль докторів філософії в системі вищої освіти (рис. 1).

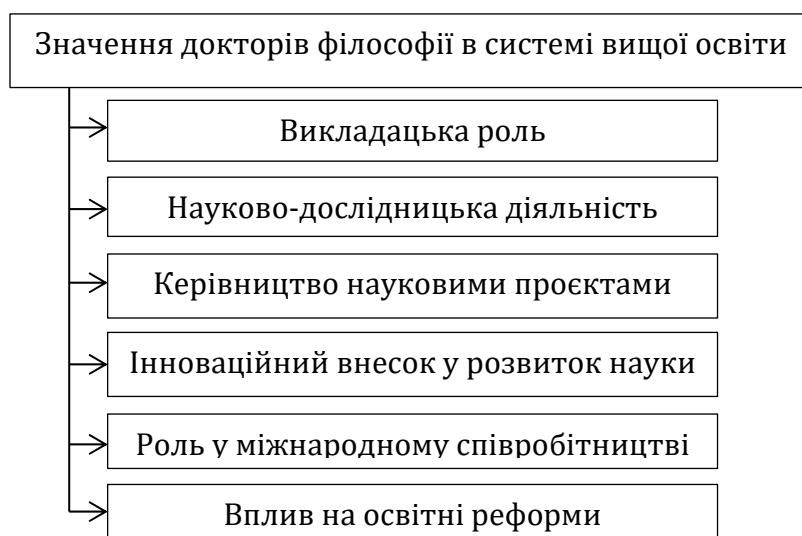

Рис. 1. Роль докторів філософії в системі вищої освіти

Джерело: авторська розробка

Доктори філософії відіграють важливу роль у розвитку науки й освіти, оскільки вони не лише виконують дослідницькі завдання, а й сприяють формуванню та вдосконаленню освітніх програм і практик. Завдяки їхній діяльності забезпечується високий рівень наукового потенціалу в країні, що робить підготовку висококваліфікованих PhD-фахівців ключовим елементом стратегії розвитку вищої

освіти будь-якої держави.

У контексті сучасного глобалізованого світу підготовка докторів філософії набуває ще більшого значення, адже процеси навчання та досліджень зазнають значних змін. До цих змін ведуть такі фактори, як технологічний прогрес, зростання міжнародної мобільності, інновації в освіті та зміни на ринку праці. У зв'язку з цим можна виокремити ключові тенденції та виклики, які формують сучасну підготовку аспірантів.

Серед основних тенденцій вирізняється інтернаціоналізація освітнього простору, цифровізація процесів, міждисциплінарний підхід та орієнтація на практичну цінність результатів. Водночас підготовка докторів філософії стикається і з низкою проблем, таких як нерівномірний доступ до ресурсів, психологічний тиск через конкуренцію та невизначеність із працевлаштуванням після завершення навчання. Одним із головних завдань освітнього середовища залишається створення умов для ефективної підготовки науковців через подолання цих бар'єрів.

Особливу значущість для підготовки PhD має інтеграція теоретичного навчання, науково-дослідної роботи, запровадження інноваційних підходів в освіті та розширення міжнародної співпраці. Цей процес об'єднує глибоке опанування теоретичними знаннями, практичними дослідженнями та розробкою нових методик, що спрямовано на формування компетентних і креативних науковців.

Розглядаючи досвід двох країн – Китаю та України – стає очевидним, що попри відмінності у підходах і структурах вищої освіти, обидві держави зіштовхуються зі схожими завданнями у процесі підготовки докторів філософії. Разом із тим у кожній із країн існують характерні особливості: Китай демонструє потужну централізовану модель з активною ресурсною підтримкою та міжнародною інтеграцією, тоді як Україна все ще має труднощі з фінансуванням і розвитком інфраструктури для науки. Проте й тут тривають ініціативи міжнародного співробітництва та програми обміну.

У Китаї підготовка докторів філософії поділяється на два основні етапи – курсовий та науково-дослідний. Ця модель забезпечує чітке структурування процесу та дає змогу аспірантам сфокусуватися на наукових здобутках. В Україні аспірантура також включає курсовий і дослідницький етапи, однак має певні особливості в організації, які визначають місцевий освітній контекст.

Попри структурні подібності, українській системі аспірантури доцільно було б перейняти деякі елементи китайського підходу, наприклад посилене фінансування наукових досліджень чи краще інтегрування в міжнародне наукове середовище. Обидві країни мають потенціал для покращення своїх систем підготовки аспірантів через обмін досвідом і впровадження нових практик, що сприятимуть підвищенню ефективності та якості освіти на рівні PhD.

Розглянемо порівняння організаційно-структурних аспектів підготовки докторів філософії в КНР та Україні (табл. 1).

Таблиця 1

**Організаційно-структурні аспекти підготовки докторів філософії
в КНР та Україні**

Організаційно-структурні аспекти	КНР	Україна
Структура аспірантури	Курсовий етап (1-2 роки) та науковий етап (3-4 роки)	Курсовий етап (1-2 роки) та науковий етап (2-3 роки)
Наукове керівництво	Тісна співпраця з науковим керівником, що забезпечує індивідуальний підхід	Наукове керівництво здійснюється через науковця кафедри
Фінансування	Державні стипендії, гранти на дослідження	Обмежене фінансування, стипендії університетів, гранти

Міжнародна співпраця	Активна участь у міжнародних програмах, конференціях, обмінах	Участь в міжнародних програмах, але в меншій мірі
Завершення програми	Написання та захист дисертації в межах наукового напрямку	Написання та захист дисертації з науковою новизною

Джерело: сформовано автором на основі [18, с. 340; 19, с. 136]

У табл.2. представлена порівняльна структура навчального процесу та вимог до кандидатів в КНР та Україні для підготовки докторів філософії (PhD).

Таблиця 2

Структура навчального процесу та вимоги до кандидатів в КНР та Україні

Критерій	КНР	Україна
Структура навчального процесу	1. Етап навчання: 1-2 роки, освоєння фахових предметів, відвідування семінарів, підготовка до наукових робіт. 2. Науковий етап: 3-4 роки, виконання наукових досліджень, написання дисертації. 3. Публікація здобутків: аспіранти зобов'язані публікувати результати досліджень у фахових журналах.	1. Навчальний етап: 1-2 роки, вивчення наукових предметів, які відповідають обраній спеціальності. 2. Дослідницький етап: 2-3 роки, проведення наукових робіт, написання дисертації. 3. Оприлюднення результатів: необхідні публікації у фахових виданнях, нерідко з вимогою міжнародного рівня.
Тривалість навчання	4-6 років (залежить від напряму дослідження та програми).	3-4 роки (залежно від фаху та обсягу роботи).
Підготовка до захисту дисертації	Аспіранти повинні пройти науковий етап під керівництвом наукового керівника, а після цього готують дисертацію. Захист дисертації є обов'язковою вимогою для отримання ступеня PhD.	Підготовка до захисту передбачає консультації з науковим керівником та створення наукової роботи, яка потім презентується перед комісією.
Вимоги до кандидатів	1. Диплом магістра чи еквівалент. 2. Видатні успіхи в навчанні, публікації в наукових журналах. 3. Складання вступних випробувань (фах, англійська). 4. Майбутній науковий керівник, з яким планує працювати претендент.	1. Володіння ступенем магістра чи рівнозначною освітою. 2. Видатні академічні результати, наукові публікації. 3. Вступні випробування, зокрема перевірка знань з фахових дисциплін, іноземної мови (англійська або інша). 4. Згода наукового керівника на наукову роботу.
Мовні вимоги	Знання китайської та англійської мов (для міжнародних аспірантів).	Знання української та англійської мови є обов'язковим для проведення наукових досліджень.
Підготовка до міжнародної співпраці	Активна участь у міжнародних конференціях та обмінах є важливою складовою наукової підготовки.	Українські аспіранти мають можливість долучатися до міжнародних програм, але поки що не надто активно, хоча тенденція до зростання є.
Керівництво науковими дослідженнями	Науковий керівник (1-2 керівника) відповідає за планування дослідження, допомогу у розробці дисертації та публікаціях.	Науковий керівник керує дослідженням, консультує та оцінює поступ аспіранта у роботі над дисертацією.

Захист дисертації	Після завершення наукових досліджень аспірант захищає дисертацію у спеціалізованій раді з фаху.	Захист дисертації відбувається після завершення наукового етапу, на ньому присутні члени комісії, які оцінюють оригінальність роботи.
-------------------	---	---

Джерело: сформовано автором на основі [20, с. 146]

З табл. 2 ви можете отримати такі висновки :

1. Тривалість та етапи аспірантури в КНР, як правило, складаються з більш тривалого періоду (4-6 років) насамперед через додаткову стадію наукових досліджень. В Україні процедура зазвичай займає 3-4 роки.

2. В обох країнах необхідно мати ступінь магістра, вдосконалено та успішно пройти вступні іспити. Однак у Китаї акцент робиться на знання як китайської, так і англійської мови, а також на здатність тісно співпрацювати з визначеним науковим керівником.

3. Міжнародна співпраця зростає швидше в Китайській Народній Республіці, де аспіранти активно беруть участь у міжнародних проєктах, конференціях та обмінах. В Україні, хоча міжнародна співпраця також присутня, вона не настільки велика.

4. В обох країнах наукові керівники мають вирішальне значення, але в Китаї аспіранти можуть мати декілька керівників, що дозволяє їм більш ефективно організувати дослідження.

Китай має більш централізовану систему підготовки, з чітко визначеними етапами курсових робіт та наукової підготовки. Студенти в Китаї активно беруть участь у міжнародних проєктах та публікаціях, що значно підвищує їх наукову мобільність. В Україні процес навчання включає як курс, так і наукові етапи, але менш розвинена інфраструктура для міжнародного співробітництва та фінансування досліджень. Тим не менш, науковий прогрес активно просувається в Україні, а аспіранти мають можливість займатися міжнародними проєктами, тим самим покращуючи конкурентоспроможність своїх досліджень.

Відмінності у навчальних програмах та наукових рекомендаціях у КНР та Україні, подано у табл. 3.

Таблиця 3

Програми навчання та наукове керівництво в КНР та Україні

Критерій	КНР	Україна
Програми навчання	Програми здебільшого тривають 1-2 роки та містять лекції й семінари з методології наукових досліджень, профільних дисциплін та іноземних мов. Часто пропонуються можливості для навчання за кордоном через програми обміну. Програми спрямовані на розвиток інноваційних досліджень.	Аспіранти вивчають фундаментальні наукові дисципліни, дослідницькі методи, а також специфічні курси, відповідно до напрямку дослідження. Навчання триває від 1 до 2 років. Доступні програми для участі в міжнародних проєктах та обмінах, але у незначній кількості. В Україні є програми, зосереджені на конкретних галузях науки.
Наукове керівництво	Моделі керівництва - в Китаї аспірант, як правило, має одного чи двох наукових керівників. Індивідуальний підхід - наукові керівники активно допомагають аспірантам визначитися з темою дисертації та підготовкою дослідження. Зазвичай, аспірант отримує регулярні консультації та	Наукове керівництво - кожен аспірант має одного наукового керівника. Регулярні консультації в Україні є більш традиційним та менше залучає міждисциплінарний підхід. Керівник допомагає аспіранту у виборі теми, оформленні наукової роботи та публікаціях. Долучення до міжнародних проєктів - окремі

	зворотний зв'язок. Акцент на міждисциплінарність - аспіранти можуть мати підтримку кількох керівників.	наукові керівники можуть сприяти участі аспірантів у міжнародних проєктах.
Практичні аспекти підготовки	Інтернаціоналізація освіти - Китай активно інтегрує аспірантів до міжнародних досліджень. Підготовка до публікацій - до вимог для аспірантури входить обов'язкова умова публікацій у міжнародних журналах. Практичні заняття - аспіранти мають змогу працювати у науково-дослідних лабораторіях, університетських інститутах, співпрацювати з промисловістю.	Підготовка до публікацій - в Україні аспіранти мусять публікувати результати своїх наукових праць у фахових виданнях. Практика в наукових закладах - аспіранти мають змогу працювати в університетських лабораторіях і науково-дослідних центрах. Міжнародна співпраця - аспіранти не часто залучені до міжнародних дослідницьких проєктів через обмежене фінансування.
Оцінка результатів	Загальне оцінювання поступу - відбувається через періодичні звіти, публікації та перевірки наукових здобутків перед керівництвом та спеціалізованою комісією. Проміжні іспити - перевіряються теоретичні й практичні знання. Захист дисертації перед комісією, що складається з фахівців відповідної галузі.	Проміжні іспити - під час навчання аспіранти складають проміжні іспити для оцінки рівня засвоєння знань з науки. Наукові звіти - аспіранти подають наукові звіти на різних етапах дослідження. Захист дисертації - аспірант захищає дисертацію в кінці навчання перед науковою радою.
Фінансування навчання	Державне фінансування - в Китаї аспіранти, котрі навчаються за кошти держави, зазвичай мають стипендії та доступ до додаткового фінансування з грантів. Міжнародні гранти - чимало китайських університетів мають партнерські програми з іншими країнами, що дають додаткові можливості для фінансування. Співпраця з промисловістю - суттєва підтримка досліджень завдяки спонсорству великих корпорацій	Стипендії та гранти - в Україні аспіранти мають змогу отримувати стипендії від вишу або держави, але рівень фінансування не такий значний, як у Китаї. Гранти від наукових фондів - аспіранти можуть подавати заявки на гранти для фінансування наукових проєктів через наукові фонди. Співпраця з університетами - взаємодія з промисловістю та бізнесом обмежена в Україні.

Джерело: сформовано автором на основі [21, с. 1; 22, с. 68]

Як результат, програми в КНР мають сильну міжнародну спрямованість, пропонуючи студентам можливості навчання за кордоном та активно займатися міжнародними науковими починаннями. В Україні дослідницькі програми, як правило, пріоритетні місцеві дослідження, хоча все ще є можливості для міжнародної співпраці, хоча і з обмеженою фінансовою підтримкою. Наукове керівництво в КНР характеризуються більш гнучким підходом, коли аспіранти можуть співпрацювати з кількома керівниками, що дозволяє їм працювати в міждисциплінарних областях. В Україні кожен аспірант, як правило, має одного керівника, що є традиційно. Практичні аспекти програми в першу чергу орієнтовані на сприяння міжнародній науковій співпраці та сприянні тісних зв'язках з промисловістю, яка пропонує аспірантам більші шанси на інновації. В Україні практичні аспекти навчання обмежуються більш академічною спрямованою, а взаємодія з бізнесом та промисловістю менш розвинена.

Ці відмінності в системах підготовки докторантів надають можливість визначити кращі практики для вдосконалення підготовки аспірантів в обох країнах.

У табл. 4 подано порівняння, яке охоплює аспекти оцінки якості підготовки та

результати підготовки докторів філософії (PhD) в КНР та Україні.

Таблиця 4

Оцінка якості підготовки та результати в КНР та Україні

Критерій	КНР	Україна
Оцінка якості підготовки	<p>1. Активне впровадження міжнародних стандартів у навчальні програми та акредитація університетів відповідно до міжнародних вимог.</p> <p>2. Усі аспіранти проходять періодичні внутрішні оцінювання результату своїх досліджень, що дозволяє коригувати навчальний процес.</p> <p>3. Найважливішим критерієм оцінювання вважається публікування досліджень у міжнародних рецензованих журналах. Вимоги до кількості та якості публікацій є значними.</p> <p>4. Аспіранти повинні брати участь у міжнародних наукових подіях, що є суттєвою складовою оцінки їхньої діяльності.</p>	<p>1. В Україні освітні програми аспірантури здебільшого проходять акредитацію відповідно до вітчизняних стандартів, що не завжди можуть відповідати міжнародним вимогам.</p> <p>2. Аспіранти регулярно звітують про свій науковий результат перед науковими керівниками та комісіями. Оцінювання підготовки відбувається за результатами проміжних іспитів і наукових публікацій.</p> <p>3. Публікація наукових статей – обов'язкова умова для захисту дисертації. Якість підготовки оцінюється за кількістю і якістю публікацій, а також за їх впливовістю.</p> <p>4. Українські аспіранти рідше беруть участь у міжнародних конференціях і проектах, ніж з КНР, хоча дехто має змогу долучитися до таких подій.</p>
Результати підготовки	<p>1. КНР досягла значних успіхів у кількості та якості наукових публікацій своїх аспірантів. Китай активно публікується у провідних міжнародних журналах.</p> <p>2. Китайські університети та наукові дослідження завойовують визнання на міжнародній арені, що підсилює імідж країни як наукового осередку.</p> <p>3. Аспіранти з КНР нерідко отримують широкі можливості для працевлаштування, як на міжнародному рівні, так і в наукових закладах Китаю.</p> <p>4. Китай активно запрошує іноземних науковців до своїх програм, що сприяє обміну досвідом та покращує якість досліджень.</p>	<p>1. В Україні кількість публікацій аспірантів суттєво поступається КНР, проте вона потроху збільшується внаслідок реформ у науковій сфері.</p> <p>2. Українські науковці загалом мають менше світового визнання, хоча дехто з них публікується у провідних міжнародних журналах.</p> <p>3. Випускники аспірантури в Україні мають шанс знайти роботу в наукових закладах, університетах та державних організаціях. Разом з тим, працевлаштування за кордоном має певні обмеження.</p> <p>4. Співпраця з міжнародними науковими об'єднаннями в Україні стримана, хоча певні українські університети активно працюють над розширенням міжнародних контактів</p>
Вплив на наукову сферу	<p>1. Китай значно впливає на інноваційні технології та наукові розробки в різноманітних галузях, зокрема в інформаційних технологіях, біотехнологіях та охороні довкілля.</p> <p>2. Китай активно залучає аспірантів до технологічних проєктів, що гарантує практичне використання наукових здобутків.</p> <p>3. Китай тепер є важливим постачальником висококваліфікованих науковців для</p>	<p>1. Українські аспіранти не так сильно впливають на світову науку, але деякі дослідження, як-от у фізиці, медицині та інженерії, здобувають міжнародне визнання.</p> <p>2. Попри наявний потенціал України у сфері інновацій, дефіцит коштів на наукові дослідження нерідко стає перешкодою для їхнього втілення.</p> <p>3. Українські аспіранти мають змогу працювати в наукових закладах за кордоном, проте зазвичай це</p>

	світової наукової спільноти.	обмежується науковими проектами або стажуванням.
Рейтинг університетів та наукових установ	1. Китайські університети, наприклад, Пекінський та Цзіньлінь, входять до числа лідерів у міжнародних рейтингах. Вони славляться першокласною освітою та значним внеском у світові дослідження. 2. Китай активно інвестує у розбудову вищої освіти та наукові дослідження, що сприяє підвищенню рейтингу його вишів.	1. Українські університети, як-от Київський університет та виші Харкова, мають середні місця в міжнародних рейтингах. 2. Рівень інвестицій в науку в Україні залишається низьким, що обмежує можливості для розбудови наукових закладів.

Джерело: сформовано автором на основі [23,с. 229; 24, с. 104; 25, с. 308]

Проаналізувавши підходи до оцінки якості підготовки аспірантів та їх результати в Китаї та Україні, можна зробити кілька важливих висновків:

- Оцінка якості підготовки. У Китаї значна увага приділяється міжнародним стандартам та глобальному визнанню, що створює базу для інтеграції у світову наукову спільноту. Натомість в Україні акцент зроблено на національні стандарти оцінювання, де міжнародні критерії грають менш помітну роль.

- Результати підготовки. Китай демонструє значний прогрес у кількісних та якісних показниках наукових робіт, а також досягає високого рівня міжнародного визнання своїх випускників. Україна, попри менший ступінь глобального визнання, усе ще має окремі наукові здобутки, які мають позитивний вплив у специфічних галузях досліджень.

- Вплив на наукову діяльність. У Китаї активно інтегруються технологічні інновації у сферу освіти, забезпечуючи високий рівень мобільності випускників та їхню участь у міжнародній науковій спільноті. В Україні можливості міжнародної співпраці для аспірантів обмежені, хоча деякі дослідження отримують позитивне визнання на світовому рівні.

- Місце університетів у рейтингах. Китайські університети займають високі позиції у міжнародних рейтингах, що підвищує престиж їхніх програм аспірантури й забезпечує конкурентні переваги випускникам. Водночас українські заклади освіти поки що розташовані на нижчих щаблях світових рейтингів, хоча мають потенціал для вдосконалення за умови системного збільшення фінансування та підтримки науки.

Щодо подальших перспектив після захисту дисертацій, китайські аспіранти мають ширший спектр варіантів працевлаштування - як у межах країни, так і за кордоном, зокрема в провідних науково-дослідних установах. Для українських випускників основні можливості зосереджені навколо академічної роботи чи державного сектору. У Китаї велика увага приділяється міжнародній співпраці, значному фінансуванню, дотриманню високих вимог до публікацій та активному включенню у глобальні наукові процеси. В Україні ж більший фокус зберігається на локальних дослідженнях і поступовому розвитку міжнародних зв'язків із певними обмеженнями у фінансах і доступах до глобальних проектів.

Загалом Китай є більш інтегрованим у світовий науковий простір, що дозволяє його аспірантським програмам користуватися ширшим ресурсним забезпеченням та міжнародною співпрацею. Україна ж продовжує розвиток своєї освітньої та наукової системи переважно в межах національної моделі, хоча шанси для міжнародної кар'єри її аспірантів залишаються обмеженими.

Перспективи покращення процесу підготовки докторів філософії (PhD) як для України, так і для Китаю залишаються актуальними, адже обидві країни зустрічаються як із викликами, так і з можливостями. Напрями вдосконалення цих систем викладені

детальніше в табл. 5.

Таблиця 5

Перспективи вдосконалення моделей підготовки докторів філософії в Україні та КНР

Критерій	КНР	Україна
Міжнародна інтеграція та співпраця	Зміцнення міжнародної співпраці через обміни з університетами та міжнародні проекти	Розвиток міжнародної мобільності аспірантів завдяки програмам обміну з найкращими університетами
	Збільшення перспектив для аспірантів працювати у міжнародних дослідницьких колективах	Збільшення кількості участі у міжнародних конференціях та дослідницьких проектах для покращення якості роботи
Фінансування та ресурси	Зростання фінансування наукових робіт	Збільшення державного фінансування наукових досліджень для покриття витрат на аспірантів
	Збільшення співпраці з приватним сектором задля інноваційного розвитку	Активна участь бізнесу у фінансуванні наукових проектів та стипендій для аспірантів
Навчальні програми та методи	Вдосконалення гнучкості навчальних планів заради орієнтації на індивідуальні дослідження	Оновлення освітніх програм, зокрема шляхом інтеграції міждисциплінарних досліджень та сучасних методів
	Розробка міждисциплінарних програм задля забезпечення глибшого наукового дослідження	Підвищення практичної спрямованості програм, залучаючи підприємства та державні установи для впровадження досліджень
Наукове керівництво	Залучення міжнародних науковців до керівництва аспірантами для поліпшення наукової праці	Активна підтримка наукових керівників у розвитку аспірантів шляхом консультацій та участі у міжнародних публікаціях
	Підвищення кваліфікації наукових керівників шляхом проходження спеціалізованих курсів	Впровадження об'єктивної системи оцінювання результатів за міжнародними критеріями
Оцінка результатів та якості	Розвиток прозорості в оцінюванні аспірантів, зокрема із залученням міжнародних експертів	Впровадження об'єктивної системи оцінювання результатів з використанням міжнародних критеріїв
	Активне оцінювання здобутків шляхом публікацій у міжнародних виданнях та участі у конференціях	Залучення міжнародних експертів у процес оцінювання наукових здобутків задля поліпшення якості підготовки
Працевлаштування та мобільність	Збільшення перспектив працевлаштування для аспірантів у міжнародних наукових закладах	Збільшення шансів на працевлаштування для випускників у міжнародних та національних наукових організаціях
	Збільшення мобільності завдяки участі у міжнародних наукових програмах	Розвиток програм мобільності для аспірантів шляхом надання стипендій та організації обмінів з іншими країнами

Джерело: сформовано автором на основі [26, с. 89; 27, с. 325]

Вдосконалення підготовки докторів філософії в Україні є важливим кроком у розвитку науково-освітньої системи держави. Щоб покращити якість аспірантської освіти, необхідно звернути увагу на кілька ключових аспектів, зокрема вдосконалення навчальних планів, поліпшення процесу наукового керівництва, збільшення фінансування, покращення інфраструктури та розширення міжнародної співпраці. Поліпшення підготовки докторів філософії в Україні потребує комплексного підходу, який передбачає модернізацію освітніх програм, підвищення якості наукового керівництва, збільшення фінансування, активізацію міжнародної співпраці, а також розвиток інфраструктури для наукових досліджень. Це дасть змогу підвищити рівень наукових кадрів в Україні, зробіть їх більш конкурентоспроможними на міжнародній

арені та забезпечить гідний внесок у розвиток світової наукової спільноти.

Для покращення підготовки докторів філософії в Україні, що має на меті підвищити якість освіти, наукову продуктивність та конкурентоспроможність на міжнародній арені, запропоновано таке (рис. 2).

Рис. 2. Удосконалення підготовки докторів філософії в Україні

Джерело: авторська розробка

Міжнародна співпраця між Китайською Народною Республікою (КНР) та Україною у сфері підготовки наукових кадрів – важлива складова підготовки обох держав у контексті глобалізації науки й освіти. Між КНР та Україною, у 2015 р., укладено угоду про співпрацю в рамках ініціативи «Один пояс, один шлях», створивши міцну основу між двома державами для розвитку інституційного академічно-наукового партнерства. У рамках ініціативи було розширено міжнародну співпрацю між

студентами/викладачами/науковцями Китаю та України шляхом організації академічних і наукових обмінів у різних галузях знань, академічних і наукових форумів, міжнародних конференцій, друку навчальних та наукових праць, спільного керівництва кандидатськими та докторськими дисертаціями. Розвиток таких взаємин відчиняє двері до поліпшення якості підготовки аспірантів, обміну досвідом, спільного проведення наукових досліджень та розвитку інноваційних технологій. Міжнародна співпраця між КНР та Україною у галузі підготовки науковців може стати важливим елементом для вдосконалення освіти, розвитку науки й інновацій в обох країнах. Ключові можливості для розширення такої співпраці представлено на рис. 3.

Рис. 3. Міжнародна співпраця між КНР та Україною в галузі підготовки наукових кадрів

Джерело: сформовано автором на основі [28]

Міжнародна співпраця між Китаєм і Україною у підготовці наукових кадрів має значний потенціал для сприяння розвитку обох держав. Така взаємодія може суттєво покращити якість освіти, розширити горизонти наукових досліджень, посилити інноваційну діяльність і підвищити міжнародну конкурентоспроможність наукових

розробок. Поглиблення партнерства в цих напрямках стане вирішальним інструментом у подоланні сучасних глобальних викликів і забезпеченні сталого розвитку наукової спільноти обох країн.

Висновки

Порівняльний аналіз систем підготовки докторів філософії у сфері освіти в Китаї та Україні виявляє унікальні підходи, які відображають культурні, соціально-економічні та політичні реалії кожної країни. Попри спільні амбіції у сфері науки й освіти, існують принципові відмінності в моделях підготовки PhD, які можуть бути корисними для вдосконалення обох освітніх систем.

Важливим аспектом для обох країн залишається увага до результативності наукової діяльності. Йдеться зокрема про активну публікацію у міжнародних наукових виданнях та участь у світових академічних заходах. Інтенсифікація мобільності аспірантів, міжнародного обміну та партнерств є ключовим напрямком інтеграції у глобальну наукову спільноту. Особливий акцент робиться на міждисциплінарних дослідженнях, які дозволяють молодим науковцям долучатися до вирішення глобальних проблем, як-от зміна клімату, впровадження новітніх технологій або соціальні виклики.

Система підготовки докторів філософії у сфері освіти в обох державах має великий потенціал до розвитку через обмін досвідом і впровадження інноваційних підходів. При цьому спільною метою залишається підвищення якості кадрового складу науковців і тісніша інтеграція в міжнародне наукове середовище. Водночас кожна країна повинна враховувати свої унікальні умови й можливості для вдосконалення власних систем підготовки аспірантів.

Подальші дослідження у цій сфері можуть зосереджуватись на пошуку та впровадженні ефективних інноваційних практик навчання, наукового керівництва, налагодження міжнародної співпраці та розв'язання питань фінансування. Глибше порівняльне вивчення підходів дозволить знаходити шляхи оптимізації процесу підготовки аспірантів за рахунок адаптації передових міжнародних практик і врахування культурних та соціальних особливостей освітніх моделей обох країн.

Список використаних джерел

1. Панич О.І. Підготовка докторів філософії: практики і проблеми. *Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 5-6 жовтня 2017 р.). Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2017. С.12-17. URL:http://phd.znu.edu.ua/page/img/Tezy_PHD_ZNU.pdf. (дата звернення: 08.10.2024).
2. Меньяло В. І. Підготовка докторів філософії: польський досвід для України. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021 р. № 77, Т. 2. С. 98-103. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-2.18>.
3. Коляда Н., Кравченко О., Коляда Т. Міжнародний досвід підготовки докторів філософії з соціальної роботи. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2022. Вип. 2 (9). С.309-327. DOI: 10.31499/2618-0715.2(9).2022.267376.
4. Карагодіна О., Пожидаєва О. Запровадження програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи: аналіз поточної ситуації. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2017. № 1. С. 85-91. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/VAPSV_2017_1_12. (дата звернення: 08.10.2024).
5. Дубасенюк О. Підготовка докторів філософії у сфері педагогічної освіти. *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (16-17 квітня 2019 р., м. Суми). Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. Т. 1. С. 105-108.

URL:<https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/%D1%82%D0%BE%D0%BC-1.pdf>. (дата звернення: 08.10.2024).

6. Дутчак Ю., Сущенко Л., Базильчук В. Китайський досвід професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної культури за спеціалізацією “фізичне виховання”. *Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби України*. Серія: педагогічні науки. 2019. № 4(19). С. 182-196. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/download/266/267/860>. (дата звернення: 08.10.2024).

7. Azeem M., Jamil I., Bilal Khan Mu., Jamil R. A Perspective of International Ph.D. Education in China. *International Journal of Business, Economics and Management Works (IJBEMW)*. 2022. Vol. 9. Issue 12. pp.1-5. URL:<https://hal.science/hal-03981415v1/file/a-perspective-of-international-ph-d-education-in-china-pdf-file%20%283%29.pdf>. (дата звернення: 08.10.2024).

8. Jung J., Li H., Horta Hu. Procedures, criteria and decision-making in doctoral admissions: the case of China’s leading research universities. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 2023. DOI: 10.1080/02602938.2023.2179595.

9. Shin J. C., Postiglione G. A., Ho K. C. Challenges for doctoral education in east Asia: A global and comparative perspective. *Asia Pacific Education Review*. 2018. 19(2). pp. 141–155. URL:<https://doi.org/10.1007/s12564-018-9527-8>. (дата звернення: 08.10.2024).

10. Horta H., H. Li. Nothing but Publishing: The Overriding Goal of PhD Students in Mainland China, Hong Kong, and Macau. *Studies in Higher Education*. 2023. 48 (2): 263–282. doi:10.1080/03075079.2022.2131764.

11. Zheng G., W. Shen, Y. Cai. Institutional Logics of Chinese Doctoral Education System. *Higher Education*. 2018. 76 (5): 753–770. doi:10.1007/s10734-018-0236-3.

12. Dai K., Hu Ya., Li X., Oladipo Ol. Conducting doctoral research in China: an exploration of international students’ motivation to study at Chinese universities. *Higher Education Research & Development*. 2023, vol. 42, no. 5. pp.1133–1149. URL:<https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2197195>. (дата звернення: 08.10.2024).

13. Li J., Xue E. New directions towards internationalization of higher education in China during post-COVID 19: A systematic literature review. *Educational Philosophy and Theory*. 2022. 54 (6). pp. 812–821. URL:<https://doi.org/10.1080/00131857.2021.1941866>. (дата звернення: 08.10.2024).

14. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII “Про вищу освіту”. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. (дата звернення: 08.10.2024).

15. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 “Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)”. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#>. (дата звернення: 08.10.2024).

16. Наказ Міністерства оборони України “Про затвердження Особливостей підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, наукових установах системи Міністерства оборони України” від 09.12.2022 № 424. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-23#Text>. (дата звернення: 08.10.2024).

17. Постанова Кабінету Міністрів України 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 08.10.2024).

18. Shkola V. Y., Omelianenko V. A. Scientific and technical cooperation between Ukraine and China in the context of globalization: synergy of intellectual capital. *Причорноморські економічні студії*. 2020. 59(1). С. 36–40. URL:<https://doi.org/10.32843/bses.59-6>. (дата звернення: 08.10.2024).
19. Щипанський П. В., Корецький А. А., Капосльоз Г. В., Зайцев М. М. Організація підготовки докторів філософії у країнах Європейського союзу та Україні: стан, тенденції, перспективи. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2018. № 2(63). С.136-142. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znprcvsd_2018_2_24. (дата звернення: 08.10.2024).
20. Mukan N., Wang Y. Cooperation and academic exchanges between Ukrainian and Chinese universities: the methodological specificity of research. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2023. № 10 (134). С. 201–209. DOI 10.24139/2312-5993/2023.10/201-209.
21. Пазюра Н. Організація академічної мобільності студентів у закладі вищої освіти в КНР. *Академічні візії*. 2024. Випуск 32, 1–7. DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.11561521>.
22. Сукач М. Грантові наукові програми Китаю. *Гірничі, будівельні, дорожні і меліоративні машини*. 2021. Випуск 97. С.68–71. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/gbdmm_2021_97_10. (дата звернення: 08.10.2024).
23. Ge Y. Internationalisation of higher education: new players in a changing scene. *Educational Research and Evaluation*. 2022. 27(3–4). pp. 229–238. URL:<https://doi.org/10.1080/13803611.2022.2041850>. (дата звернення: 08.10.2024).
24. Кравченко К. О., Чжен Ю., Добровольська Н. В., Скриль І. А. Стратегічне партнерство Україна–Китай: стан, проблеми та перспективи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Геологія. Географія. Екологія». 2020. Випуск 53. С. 104–118. DOI: <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2020-53-08>.
25. Yang P. China in the global field of international student mobility: An analysis of economic, human, and symbolic capitals. *A Journal of Comparative and International Education*. 2022. pp.308–326. URL:<https://doi.org/10.1080/03057925.2020.1764334>. (дата звернення: 08.10.2024).
26. Hu Y., Dai K. Foreign-born Chinese students learning in China: (Re)shaping intercultural identity in higher education institution. *International Journal of Intercultural Relations*. 2021. 80. pp. 89–98. URL:<https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2020.11.010>. (дата звернення: 08.10.2024).
27. Ahmad A. B., Shah M. International students' choice to study in China: An exploratory study. *Tertiary Education and Management*. 2018. 24(4). pp.325–337. URL:<https://doi.org/10.1080/13583883.2018.1458247>. (дата звернення: 08.10.2024).
28. Освіта як перспективна галузь українсько-китайського партнерства. 2018. URL:<https://aucc.org.ua/osvita-yak-perspektivna-galuz-ukrayinsko-kitayskogo-partnerstva>. (дата звернення: 08.10.2024).